

লমলাংতোং (লম্মাংদোং) দগী বিষ্ণুপুৰ থোনখিবদা তোঙান তোঙানবা মীংয়েং

ৰাহৌদোক– লমলাংতোংদগী বিষ্ণুপুৰ থোনখিবসি খৰনা মৈদিংঙু ক্যাম্বুগী হাজ্তক্তগীনি হায়, খৰনা মৈদিংঙু খাগেফ্নদগীনি হায়, খৰনা গৰিবনিৰাজ/নিংথেমময়াম্মা/পামহৈবদগীনি হায়, খৰনা মৈদিংঙু চাংথংখোস্থ (ৰজৰ্ষি ভাগ্যচন্দ্ৰ) দগীনি হায় অসিনচিৰা অসিনি। অদুগা কনাগুম্মা লাইনীং অমদা হকচিনৰা ধৰনদি – বিষ্ণু গোষামী কৌৰা ময়াং বামোন অমগী মমিং লৌদুনা থোনখিবনি হায়ৰা ওন্ন–তৈনৰা পুৱাৰী অমা পুথোক্লৰা হোংনৰকপা অসিনি।

মৈদিংঙু ক্যাম্বুগী মতমদা –

মৈদিংঙু ক্যাম্মা (কুমজা ১৪৬৭–১৫০৮) গী মতমদা কংলৈ মৈত্ৰবাজা তখেল (ত্ৰিপুৰা) দগী, নেপালদগী, তেথাও (অসাম) দগী, কানপুৰদগী, নদিয়া (নোংচুপ বঙ্গ) দগী, গুজৰাট্‌দগী, সিলেং (বংলাদেশ) তগী চাউৰাক্স ব্ৰাহ্মন ১৯ মুক লাকথি (বামোন খুন্তোকলোন)। মণিপুৰদা ইহান হান্না বামোন লাকথিবসি মৈদিংঙু ক্যাম্বুগী সনা হাজ্তক্তগীনি। মতৌ অসুম্মা চঙলকথিৰা ব্ৰাহ্মনশিংসি মখোয় মখোয়গী নাং অমসুং লাইনীং লাইশোনগা লোয়ননা লাকথিবনি হায়বসিমা থমজগে। ব্ৰাহ্মন (বামোন) শিংগী ঋষিদগী নক্ৰনা শাগেগ্নদুনা লোহিনজৰিৰা লাই (দেবতা) দি শ্ৰীবিষ্ণুনি। মৈতিশিংনা মপাল্লমদা খুন্দা য়ুমদাদুনা লৈখিবদা লায়িংথৌ সনামহীগী খুভম থলুগুম্বনি। মতমদুদা মৈদিংঙু ক্যাম্বনা বিষ্ণু লাইনীংদা লাইমীং লৌখিভ্ৰবসু মৈদিংঙুসিগী হাজ্তক্ত – বিষ্ণু লাংপা হৌখিৰা অসুম্মা হিন্দু লাইনীংগী মমি তাখি হায়জবনি। মতমদুদা মৈত্ৰবাক মণিপুৰগী নোংপোক লমদা খুংকম পাম্‌দ্বা পানখিৰা পোং লৈবাক্কী নিংথৌ চৌফা খেকখোফ্‌গা মৈদিংঙু ক্যাম্বগা মৰুপ শান্নৱস্মী। চহীদি মৈদিংঙু ক্যাম্বনা ২ ৭নি। অদুগা পোং নিংথৌনা ৪ ৭নি। অসুম্মা চহী খিনৰকপদা মৈদিংঙু ক্যাম্বদা পোং নিংথৌনা ইশু অদুগা ক্যাম্বগা ইপু হায়না মিস্টৈনখি। নিংথৌ অনীসি লিফক অমভদা ফন্মিলৈ, লৈবাক্ল শাবা পাত্ৰ অমভদা ঈশিং থকমিলৈ অমসু পুখম অমভদা পুন্না চাক চামিলৈ। কৰো ক্যাং খম্পাক্তা পুন্না লান্দামিলৈ। চাব–থকপা লৌহিৰবা মতুংদা মৈদিংঙু ক্যাম্বনা পোং নিংথৌদা ইপু ঐথোয়দি চাক চাবা লৌহিৰবা মতুংদা অসি চায় হায়দুনা গুপ্‌ফম অৰৌৰা থুপলেং অমা পীশিল্লি, অদুদগী পোং নিংথৌনসু ইশু ঐথোয়দি অসি চায় হায়দুনা সনা মোহৱ মৰিফুনা শাবা তখেল খুনু শাবা কাগোক মনুংদগী কা লৌথোক্লগা মৈদিংঙুদা পীশিল্লি। মতমদুদগী মৈদিংঙু ক্যাম্বনা কা চাবা হৈখিবদগী মৈতৈশিংনা কা চাবা হৌখিবনি হায়। পোং নিংথৌ খেকখোফ্‌না কাগোক মনুংদগী কা লৌথোকপদা লাই অসিমসু য়াওৱলৈ হায়দুনা ক্যাম্বদা বিষ্ণুগী সাল চক্ৰদু সনাগী কাগোকতু য়াওনা খুদোল ওইনা পীৱকথি। শ্ৰীবিষ্ণুগী সাল চক্ৰবু লাংনবগীদমক্তা লাইৱিকয়েংবম লৈকায়দগীনি হায় নংত্ৰগা খুম্নম লম্পাক্কী মমাঙ থংবদা লৈবা খোংনুং অমদা ইক্ৰজদুনা লৈৱস্বনি হায়ৰা বামোন (অনীনি হায়) ফাৱক্তুনা লাংহনখি হায়। বামোনশিং অদুনা শ্ৰীবিষ্ণুদা কৎনৰা শঙ্কোম ক্ষিৱ হৌনবগী লাংবদা কংলা মনুংগী নুংজেং পুত্ৰি মপান্দা হৌৱস্বা তুলসিগী মনা হেল্লগা শীজিম্‌খি (বিষ্ণু ফংবগী পুৱান)। মৈদিংঙুনা সাল চক্ৰসি শ্ৰীবিষ্ণুনি হায়না লৌখিবগী মতাং অমসুং পোং লৈবাক্তা কমদৌনা বিষ্ণু সাল চক্ৰ ফংখি হায়নৰচিৰা ৰাফম কয়াদি অখঙ অহৈশিংদা লাস্তোকচৰে। অসুম্মা মতমদুগী হৌনা শ্ৰীবিষ্ণু সাল চক্ৰ অসি নিংথৌগী লাই ওইনা নিংথৌনা খোঙলেঙৰা খুদিংদা লোয়ননা চংপা লাইনি। অদুবু মৈদিংঙু ক্যাম্বনা লমলাংতোংদা হোংথদুনা কেনুং ওইদুনা পাল্লমখি হায়বদি থেংনদে। অদুনা মৈদিংঙু ক্যাম্বনা লমলাংতোংদা বিষ্ণু লাংনৰা ফুৱাসু শাৱমলৌই অদুগা বিষ্ণুসু লেঙথৱল্লৌই হায়না খল্লি। মৱমদি মতমদুদা ‘চেক’ হায়ৰা পোংশকসি লৈত্ৰি অদুগা চেক হায়বসি চাইনাগী লোননি হায়ৰা অখঙ অহৈশিংনা তাকপী। চেক শাবা হৌখিবদি মৈদিংঙু মুংয়াম্মা (কুমজা ১৫৬২–১৫৯৭) গী হাজ্তক্তা চাইনিজ লাভুনা তস্বীখবনি। মতাংসিমসু হুন্দোকচৰে। মৈদিংঙু মুংয়াম্বগী মতম চহী ১০০মুক্কী মমাঙদা মৈত্ৰবাক মণিপুৰদা চেক শাবা হৈত্ৰিঙৈদা লম্মাংদোংদা বিষ্ণু ফুৰা চেক্‌ । শাৱস্মী হায়ৰা ৰাফমসি চান্দদে খল্লি।

মৈদিংঙু খাগেফ্‌গী মতম (কুমজা ১৫৯৭–১৬৫২) :

পোং নিংথৌনা পীৱস্বা শ্ৰীবিষ্ণুগী মাল চক্ৰ মুৰ্ত্তিগুা মান্নৰা বিষ্ণু মুৰ্ত্তি অমা শাৱগা লাইয়িংথৌ খাগেফ্‌না লাংলস্মীসু হায়। হায়ৰিৰা শ্ৰীবিষ্ণু মুৰ্ত্তিসি লাইৱিকয়েংবম লৈকায়দা লৈবা ‘নোংশামৈ’ মিংথোন ফংখিৰা ধনঞ্জয় (জিগৎসিং) কৌৰা খাগেফ্‌গী মনাই আচানৰা অমদা মৈদিংঙুনা মহাক্কী পল্লি চেংজেন লৌৱমদহিঁদা শিন্নৱস্মী (সৱাংথেম বৱমনিগী মৈতৈ নিংথৌৰোল) হায়। অতোপ্লা ৰাফম অমনা শানোংবগী হি কায়বগী ৰাহৌদা, মণিপুৰদগী তাল্‌ছেক্সৰা শানোংবনা লুচিংদুনা লাস্তেংনৰা লাকথিৰা ময়াং অমসুং মুসমান লান্মীশিংগা ময়াম্বু মৈদিংঙু খাগেফ্‌গী লান্মীশিংগা লমলাংতোংগী খুৱৌই লমদা লান শোক্ৰুখি। মফমদুদা মনাও শানোংবা শিখিবগী নুংঙাইতদুনা মনাওগী মথৌ মঙম পাঙথোক্লবগীদমক্তা থা অহুমলোম লৈৱিঙৈদা বিষ্ণু ফুৰা শাৱস্বনি হায়বসু

লৌৱেশ্বম অজিৎ মীতৈ

তেংপানৰা মপু মহাক্স তাইবঙপানৰা অসিবু শেন্সকপা মতমদা লাইনিংথৌ লাইৱেস্বীশিংগা লোয়ননা শৰৌই গাৱেই ময়াম অমসু পুথোকপীৱমই। লাইয়ামশিংগা লোয়ননা শৰৌই গাৱেই পুম্মকসু কৌত্ৰু চাঁদা খুন্দা লৈতাদুনা লৈৱমই। মতম অদুদা শৰৌই-গাৱেইশিং অদুনা তাইবঙ মপু মহাক্কী মফমদা মখোয়গী লৈফম, শিস্তা অমদি চান্ননৰা মচিঞ্জাক পীবিনৰা হনগৎচখি। শেন্সীৰা মপু মহাক্সা শৰৌই নখোয়দি তাইবঙ মপু ঐগী ইশাদগী থোকপা হুমাং মৱিক মৱিক্সা শেন্সকথিৰা, ওইৱকথিবনি অদুনা নখোয়গী নমিংদি ইশাগা লোহিনৱকই হায়বগী শাৰৌই হায়না খঙনগনি। নখোয়দি লাইয়ামশিংগা লোয়ননা অৱাং কৌত্ৰু চাঁদা লৈম্লিগদবনি। নখোয়গী চিঞ্জাক্তি হয়েং নমু তাইবঙমীশিংনা খুন্দা লৈতাদুনা পাল্লক্লৰা মতম অদুদা লমতাগী থাংজ অহৌৰা অমদি লমতাগী থাংজ অৱৌৰা, শজিবু চৈৱাওবনচিংৰা থৌৱমশিংনা লাইয়াম্মা খাইদোকপ হায়দনা নখোয়গী চাকথারোল শৰৌই চাকথাংৰা হায়দনা চাকথা পীৱক্নি। মদুনা নখোয়গী নচিঞ্জাক ওইনৱো অদুগা খুঙ্গং অদুবু নুংঙাইৰা যাইফৰা, খুঞ্জাউ লৈচাওৰা, লৈবাক নিংথৌ পল্লিৰা নুংশাংৰা, চাহোং গাংহোংৰা পীনৱল্লগা নখোয়গী লৈফমদা অমুক হনজিল্দুনা লৈগদবনি. নখোয়গী চাকথা পীৱৰা অদু ফাওৰা পেন্দদুনা তাইবঙ মীওইবশিংবু তাখি তাওইননা তৌৱবদি মপু ঐগী চৌী চৈথেং ফংগনিকো। হয়েং

এদিটৰদা থাৱকপা ৰাকৎ, মীয়ামগী খোল্লাউ, পাউদম অমসুং অতৈ-অতৈ

শগোল কাংজৈ (মণিপুৰ ষ্টেট গেম)

ইকায়খুম্‌জৰিৰা এটিটৰ,

ইৱমমম কংলৈপাক (মণিপুৰ) অসিদা লাই হাজ্তক্তগী লাইনা শান্নৱকপা শগোল কাংজৈ, গুসিগী মীৱোল অসিফাওৰা মালেমগী মীওই কয়ানা লাইগী গুমথং ওইনা শান্নৱিৰা মশান্না অসিবু ইৱমদম কংলৈপাক মণিপুৰ অসিগীনি হায়ৰা য়ানদুনা মালেমগী লৈপাক কয়াদা পীৱিৰা খুদোল ঐথোয়গী কয়াদা লাইবক ফন্পৰা, মসিগীদমক হোংনবিৱস্বা লাইওইত্ৰৰা অহল-লমনশিং অদুবু মচা মশু ওইৰা ঐথোয়না অৱাংৰা থাক্তা ইকায়খুম্‌ৰা উৎচবগা লোয়ননা থাগংফম থোকই অমসুং শগোল কাংজৈবু গীনিস ৱৰ্ল্ড ৱেকোৰ্‌দতা চনখিৰা নুমিংপু ‘শগোল কাংজৈগী নুমিং’ মিংথোন্দুনা লৈগাক্কী থৌৱম অটৌৰা অমা ওইনা পাঙথোকপা মতমদা লাইওইত্ৰৰা অহল লমনশিং অদুদা পীৰা অটৌৰা খুদোল অমনি হায়না মীয়াম্মা শোৱগনি। ... in the genius book of world records (1991) as "Polo can be traced to originate in Manipur

থেংনৈ (বিজয় পঞ্চভালি–মুত্ৰম বুলোন) ৰাফমসি চৈথ্যারোল কুস্মাবগা ওন্ন-তৈনৈ হায়বসু য়াওই। ৰাফমসিসু কুস্মাবদা বিষ্ণুপুৰ হায়বসি পনৰা থেংনদে।

মৈদিংঙু গৰিবনিৰাজগী হাজ্তক্তা (কুমজা ১৭০৯–১৭৪৮):-

মৈদিংঙুসি লমলাংতোং (লম্মাংদোং) দা বিষ্ণু ফুৰা শাদুনা বিষ্ণু লাংলস্মী হায়বগী খুদম চাংদম অমা ফাওৰা লৈতো মৈদিংঙু গৰিবনিৰাজনা কুমজা ১৭৪৩গী থৱানগী ১৬নি পানৰা লৈবাকপোকপা নুমিত্তা থাম্বদা লৈমা শীজশিংগা লোয়ননা কুমদুনা কা থাই অদুগা হক্লকপদা মৌহিৱাংদা অহিং যাৱেকইই হায়বদি চৈথ্যারোল কুস্মাবদা থেংনৈ অদুগা লমলাংতোংদা অহিংকা লেক-খোভুনা লৈখি হায়বদি থেংনদে।

মৈদিংঙু চাংথংখোফ্‌গী হাজ্তক্তা :

লমলাংতোংদা হৌজিক হৌজিক বিষ্ণুগী ফুৱানি হায়না উৰিবসি চেক অমসুং মোটৰনা শাবনি। ফুৱাসি শাবদা শীজিন্নৱিৰা চেক্কী মশক মওং, পাক চাউৰা অমসুং পাবা থাৰা য়েংলুৱবদি মৈদিংঙু চাংথংখোস্থা নিংথৌগী হাজ্তক্তা শাৱস্বা ওইৱমগনি হায়না মণিপুৰগী খঙ হৈৱৰা আৰ্কিওলোজিগী মীওইশিং কয়ানা মত পীনৰা লৈ। ৰাফম অসি ‘নিংথৌৱেল’ কৌৰা অৰিৰা লাইৱিভা ইৱস্বগী মতুং ইয়া – মৈদিংঙু ভাগ্যচন্দ্ৰনা তেথাও লৈবাক্তগী মণিপুৰদা লাক্লগা লম্মাংদোংদা মতম খৰা কেনুং ওইৱস্বা মফমসি থোংজাউৱোক্তনি হায়না ইৱি। মফমসি থোংজাওৱোক তুৱেলগী থা থংৰা শক্ৰক্তা চাউৰাকপা লৌ পৱি তৰুক লোমনি হায়, খুদমসু লৈ। হায়ৰিৰা ফুৱাসি থোংজাওৱোক তুৱেলগী থা থংৰা অদুগা কেনুং ওইৱস্বা মফমদগী অৱাং থংবদনি হায়বসি ‘নিংথৌৰোল’ কৌৰা লাইৱিভা পীৰগা য়াম্মা নকশিলৈ। হেৱা নকশিলৰা ৰাফম অমনা – মৈদিংঙু ভাগ্যচন্দ্ৰনা লমলাংতোংদা মতম খৰা কেনুং ওইৱিঙৈদুদা শ্ৰীগোবিন্দগী মুৰ্ত্তিসু নিৰুপন তৌখি। লোয়ননা শ্ৰীবিষ্ণুগা ফন্মাক অমভদা ফমদেংমিৱহল্লগা শ্ৰীগোবিন্দ জীৱন্যাস তৌখিৰা খৌদোক্‌কা মৰী লৈননা লল্ল্যংদোংবু বিষ্ণুপুৰ থোনখি হায়ৰা ভাগ্যচন্দ্ৰ শামু ফাৰা কৌৰা অৰিৰা লাইৱিভা ইৱস্বা থেংনৈ। মতাং অসিদি থমজদ্ৰে। অদুদগীসু মথক্তা কুমজা ১৭৭৯গী কালেনগী ৩নি পানৰা লৈবাকপোকপা নুমিংতা নিংথৌনচিংৰা পুম্মক বিষ্ণুপুৰগী কাঞ্চিপুৰদা কেনুং হোংগৎলি হায়বসি চৈথ্যারোল কুস্মৰা (পণ্ডিট খেলচন্দ্ৰ) দা ফজনা ইৱি। অদুনা ‘বিষ্ণুপুৰ’ হায়ৰা ৰাহৈসিসু হৌখিৰা নিংথৌৰোলশিং কুস্মবগী লমাইশিংদা থেংনদে।

মৈদিংঙু ভাগ্যচন্দ্ৰগী চৈথ্যারোল কুস্মবগী লমাই চেজন্দা চল্লিৰা ‘বিষ্ণুপুৰ’ হায়বসিনা অহানৰা থেংনবদি/মতমদুদা লমলাংতোংদা শ্ৰীগোবিন্দগা ফমদেংমিৱিৰা শ্ৰীবিষ্ণুদু মমাঙঙৈদা পোং নিংথৌনা পীখিৰা বিষ্ণু সাল চক্ৰ ওইগনি খল্লি, মৱমদি নিংথৌগী লাই ওইনা নিংথৌনা খোঙলেংৰা খুদিংমক্তা থাদোক্ৰদে, মথক্তা পঞ্জস্ত্ৰে।

লমলাংতোংবু বিষ্ণু গোষামীগী মমিং লৌদুনা থোনখি হায়জিনৰা :-

(১) A short history of Kangleipak (Manipur) - Part-III, By Wangkhemcha Chingtamlen, M.A. LLB, Sagolband Thangjam Leirak, Imphal (২) পুয়া মৈ থাৰা – কিৱনকুমাৱ ময়াংলস্বম ইৱেইশেন্সা ময়ায় লৈকায়। (৩) পুয়া মৈ থাৰা – ডা. এ কে থিৱেন মৈতৈ (৪) শেন্সী মুকাৰলৈ (৫) মিতস্থাল অমসুং (৬) ফীজং মক্ৰমদা অসিনচিৰা লাইৱিশিং অয়াম্বনা ‘অণ্ডোম গোপী’ কৌৰা মতমদুগী শক্ৰুইৰবা পণ্ডিট (মাইচৌ) অমগী মমিং শীজিল্দুনা মৈদিংঙু গৰিবনিৰাজ (নিংথেম ময়াম্মা/পামহৈৰা) অমদি মৈদিংঙু চাংথংখোস্থ (ভাগ্যচন্দ্ৰ) নচিংৰা ইনিংথৌশিংসি চাকনি–ফিনিৰা লাকপা ময়াং বামোনশিংগী মচা মশুশিংনি হায়জিল্দুনা মীংচৎ থিহয়ৰা অনৌৰা পুৱাৰী অমা শেমগংনৰা হোংনৰকপা লৈবাক্কী ওইনা খুদোংখিনিংঙহিনি। মথক্তা পঞ্জখিৰা লাইৱিকশিংসিগী মৱক্তগী অমখক্ত হান্না লৌখংচগে:- অহানবগী "A short history of Kangleipak (Manipur)" কী পেজ নম্বৰ ৫৩গী পৱেং ১১দগী ১৫ ফাওবদা য়াওঁৱবসি – "Once the father of Pamheiba, Bishnu Goswami stayed at Lamlangtong, when Pamheiba became the king of Kangleipak, the Bishnu fura (Temple) was constructed during the rule of king Pamheiba for immortalize his father's name Bishnu Goswami and Bishnu Goswami also worshiped a small idol of Bishnu" অসিনি। হায়ৱিবশিংসি য়ুম্‌ফম শুকয়াও য়াদোৰা গাভুকনি হায়বসি ইজৰিৰা ঐহাক্সা অশেংৰা পুৱাৰীগী লীখুন্দগী শভোকচৰগা খুদম অমখক্ত থমজগে। মৈদিংঙু তুবী চৱাইৰোংবনা মৈত্ৰবাক মণিপুৰদা নিংথৌ ওইদুনা পাল্লস্বসি কুমজা ১৬৯৭কী লমদগী ১০নি পানবদগী কুমজা ১৭০৯গী ইঙেনগী ৫নি পানৰা ফাওবনি, ফন্মাল চহী ১৩ খক্তনি। খুং থেক্সগা চৈ থাৱ থাৱগা পাবীয়ু (চৈথ্যারোল কুস্মাবগী পেজ নম্বৰ ৭২গী অৱৌৰা পৱেংদা য়েংবীয়ু – খেলচন্দ্ৰ)। মৈদিংঙু

মৈত্ৰবাক্কী শৰৌই খাংৰা

তাইবঙ মীওইবনা খুন্দা লৈতাদুনা মপুং ফাৱক্লৰা মতমদা উমংলাই খুন্দাৰা হায়দনা উমংলাই হৱাউৰা মতমদসু হৱাউৰা হৌৱকপা অমদি লৌশিল্লকপা মতমদা নখোয়গী চাকথা পীৱক্নি। মতম অদুদসু লাই অদুনা কোল্লিৰা খুনশিং অদুনা খুঞ্জাউ লৈচাউৰা, নাদ য়েক্তৰা, নুংঙাই যাইফৰা

গৰিবনিৰাজনা ফন্মাল কাথিবনা কুমজা ১৭০৯গী থৱানগী ২৩নি পানৰা নুমিং মশাগী চহী ২০ শুবদনি হায়বসিসু অয়াম্বনা খঙনৱবনি লোয়ননা মখোয় মখোয়না ইজৰিবশিংদুদসু য়াওৰা থেংনৈ। মথক্কী নম্বৰ (১) অমসুং (২) গী (অতৈদ হায়জৱৰৌই) লাইৱিকশিংদুনা হায়ৱিবদি – মৈদিংঙু চৱাইৰোংবনা নিংথৌ ওইৱৰা মতুংদা ‘চোথে’ হাওখুন্দা লৌইপোং যৌৰা চংলুবদগী নুংখিল চাইবী পুৱকপনি অসিনি। মতমদুনা বিষ্ণুগোষামী কৌৰা ময়াং বামোন অমা লৈম নিংথৌকোন্দা চঙলক্তুনা চাইবীগী শঙুলেন্দা যাৱেকখি অদুদগী নুংখিল চাইবীগা ফমদিদুনা মৱু হুনখি অসিনি অদুদগী কুমশিং থাশিং শুৱক্তুনা গৰিবনিৰাজ (পামহৈৰা) পোকখি (ভেনশিজবনি)। মথক্তসু পঞ্জস্ত্ৰে– চৱাইৰোংবগী ফন্মালগী চহীদি ১৩ খক্তনি। অদু ওইৱবদি চৱাইৰোংবগী ফন্মালগী চহী ১৩দুগী মনুংদা নুংখিল চাইবীদা মৱু হুনখিদুনা পোক্লকথিৰা অমসুং চাউৱকথিৰা গৰিবনিৰাজগী চহী কয়্য শৃগদগে পাবীয়ু অমসুং নৈনবীয়ু। য়ান্নবদা গৰিবনিৰাজগী চহীসি ১২ (তৱানিথৌই) দগী হেনফম থোভ্তে, অদুগা পামহৈৰা (গৰিবনিৰাজ) না ফন্মাল কাথিবনা মপাইবুংঙে চৱাইৰোংবনা লৈখিদৰা থা অমমুক্কী মতুংদা মশাগী চহী ২০ শুৱকপনি (হাম্সু কয়াৱক পঞ্জস্ত্ৰে)।

অদু ওইৱবদি ৰাংহৌৱিৰা চহী ৮ দ্দি চোথেদগী নংত্ৰগা থাম্পালদগী ৰাইকুগদৌৱিৰৰা হায়বসি ৰাহং ওইনা থমজগে। অসিগুম্মা চহী পাৰগী থবকসিদি কৈখেল ফন্মী মনা মশিং য়োঞ্জবী ইমা ইবেলশিংনা ফাওৰা লাইনা খঙগনি খল্লি। কুমজা ১৬৯৬কী ইঙগী ২ ৭নি পানৰা নুমিত্তা লৈখিদ্ৰবী নুংখিল চাইবীদু কুমজা ১৬৯৭কী মতুং (চাউৰাক্সা চহী ১ থা ৮ মুক) দা অশি লৈবাক্তগী লৌৱদুনা চোথেদা অমুক লৈহল্লস্বা অদুদগী অমুক থাম্পালদা অমুক লৈহল্লস্বা অসিগুম্মা শেমজিন শাজিনবশিংসি পুৱাৰীদা লংজবনি।

মৈদিংঙু গৰিবনিৰাজগী অহানৰা মিংলেনদি ‘নিংথেম ময়াম্মা’ কৌই। শান্তিদাস গোসাইগা লাভ্ৰিউঙদগীনি। নোংপোক ৰাইৱং পামহাইৰা নংত্ৰগা পামহৈৰা হায়সিনা মহাক্কী ফন্মালগী মিংলেননি। মমৈথংদা পামহৈৰা হায়না কৌনদুনা চংনখিবনি হায়বসিমা থমজগে। চাঁদা পায়দা হৈনৈ হায়না পামহৈৰা থোনখিৰা নঙে হায়সিমগা থমজৱমগে। মৈদিংঙু গৰিবনিৰাজ পোকপদগী শিৰা ফাওবগী শল্লগ্‌গা ৰাৱী লীখুন কয়্য চেফোংসিমভদা অমুক অনীৱক হাপচস্ত্ৰবনি। মখা তাজৰৰৌই। মৈদিংঙু পামহৈৰা/গৰিবনিৰাজবু বিষ্ণু গোষামীগী মচানি হায়না থৌনা লৈনা লাইৱিক ওইনা ফোংলক্লিবশিংনা হৌজিক মণিপুৰদা লৈৱিৰা নিংথেম মচাশিং, কাৰ্ত্তা কাঙলুপু ওইৰো, নৱসিং কাঙলুপু ওইৰো, শগোলবন্দগী মক্ৰিময়ুম কাঙলুপু ওইৰো, নিংথেমচা লৈম শীজ খুদিংমক্তা মিংচং থিহুন্দুনা ইকায়খুম্‌ৰা মাঙহল্লৰা হোংনৱিবশিংদা লৈগাক্কী মীংয়েং চিংশিঞ্জৱি। মতমদুগী কংলৈ মৈত্ৰবাক্কী লৈমা নিংথৌকোন্দা চেকশিন্না গুৰুশেন্দুনা লৈজৱিৰী চুৱাশিং অমদি লৈমবৱেন্সী অমবু হেজা মপান্দগী লাকপা চাকনি ফিনিৰা ময়াং বামোন অমনা চঙলক্তুনা যাৱেকপা অমসুং ফমদিৰা ইয়া য়াবদৌনা উছল্লিৰা অসিগুম্মা খুদম চাংদমসু য়াওবৰা লাইৱিকশিং অসি থুপাচিনখিবনা ঝাইদগী হেৱা অফৰা ওইগনি হায়বসি থমজগে। অদুদগীসু মথক্তা মতমদুগী ইনিংথৌশিংদু ইপং পংৰা ইশোন শোনৰা মীণ্ডগ্‌গা লৌবীৰা পুৱাৰীদা লংজৰা থোক্নি। গুসি ঐথোয়না লেপ্পিৰা কংলৈ মৈত্ৰবাক মণিপুৱসি ‘নোংদা লাইৱেন পাখংব’গী চাদা নাউদা ওইবনা কনাগীসু মখা পোলহন্দনা গুৰুশেন্দুনা থস্বীৱস্বনি হায়বসি কাউফম থোভ্তে। লোয়ননা মতমদুদগী হৌনা হৌজিক ফাওবসি লমদম অসিগী সলাই খুদিংমক্কী চুৱাশিংনা নাং–কলচৰ কনবতা নভুনা লৈবাক্কী খৌদোক ৰাথোক কয়াদা মাঙজিল থাদুনা লাকথিবনি হায়বসিসু কাউফম থোভ্তে। অসিগুম্মা মতমদুগী চুৱাশিংদুবু লাইনীং লস্বীৰোমদা পুশিল্লক্তুনা ওক্তবীণ্ডম উহনৰা লৈবাক্কী ওইনা ইকায়খুম্‌ৰা মাঙবনি। লাইৱিকশিংদুদা য়াওঁৱিৰা নাই্তে চাদবশিংদুদি মখা তাৰা গুমজদে।

ৰাৱৌই :– লমলাংতোংবু বিষ্ণুপুৰ থোনখিৰা অদুগা লমলাংতোংদা বিষ্ণু লাংনৰা বিষ্ণু ফুৰা শাখিবসু মৈদিংঙু চাংথংখোস্থা ৰাজৰ্ষি ভাগ্যচন্দ্ৰননি হায়বসিনা মৱম চাবা লিখুনশিংনি হায়না লৌৰা যাৱে খল্লি।

ইজৰিৰা অইৰা ঐহাক্তি অচুম্মা পুৱাৰী থিজবনি কনাদসু শিংনৰা গুমজদে। খুদিংমক পুৱাৰীদা য়ুম্‌ফম ওইজবনি। অদুবু মীওইপোকনি।

নৈনজখিৰা লাইৱিকশিং :– ১) লৈখিদ্ৰবা পণ্ডিট খেলচন্দ্ৰগী – চৈথ্যারোল কুস্মাৰা।

২) লৈখিদ্ৰবা বি ক্লক্‌চন্দ্ৰ শম্‌শগী – পৱাৰী পুৱাৰীগী মৈতৈ চনু লাইৱিকশিং।

৩) নাৱৌইবম ইন্দ্ৰমনিগী আটিকল অমদগী শভোকচৰা খৰা।

৪) সৱাংথেম বৱমনিগী মৈতৈ নিংথৌকোল।

৫) কাৱতিক মাইবগী – মৈতৈ নিংথৌৰোল। ☛

পীনবিৱমগদবনি। অদুগা হয়েং মাকৈক গুাকপা লাই মৱি থোৱক্লৰা মতমদা মাগী মাগী লাইফমদুগী শৰৌই ৩৬১ মক শুনা লৈগদবনি। অদুগা মাৰ্জিঙী শৰৌইনা মাৰ্জিঙা হনগদবনি, থাংজীংগী শৰৌইনা থাংজীংদা, ৰাবুৱেলগী শৰৌইনা ৰাবুৱেলগীদা অদুগা কৌত্ৰুগী শৰৌইনা কৌত্ৰুদা হনগদবনি। অসুম্মা নখোয়গী চাকথা লৌৱৰা মতুংদা তাইবঙ মীশিংবু নুংঙাই যাইফৰা পীৱস্বা হায়বসিনা নখোয়গী শিস্তা ওইগদবনি।

মতাং অমদা কৌত্ৰুগী শৰৌইনা কৌত্ৰুদা লৈৱৰা মতমদা লাইয়ামশিংনা নখোয় কনা কনানো, কৱম তৌনা লাইয়াম ঐথোয়গী ইৱক্তা লাকপনো হায়না হংলৰা মতমদা তাইবঙ মপুগী ময়াথংবু তমজৱবদা লাইয়ামশিংনা মখোয় অসি মবুক কমজাউ হনৰা মওং অসি উবদা শৰৌই নখোয়গা লাইয়ামশিংগা লৈমিল্লৰা যাৱৌই অদুনা শৰৌই নখোয় চাঁং অসিগী থা মৈৱম পাংবদা লৈৱিৰা শৰৌই খুন্দা হায়ৰা মফম অদুদা লৈয়ু হায়না মফম অদুদা কৌত্ৰুগী শৰৌইশিং লৈহনখি।

তাইবঙ মপুগী পাউতাক অসি নৈনক্লগা ঐথোয়না শৰৌই খাংৰা হায়বসি শৰৌইশিংগী চকথ্বাক পীৱগা অফ–নুংঙই, খুঞ্জাউ লৈচাউৰা, নিজহৌৰা হায়বসিনা মৱু ওইৰা থৌৱমনি। ঐথোয়না শৰৌই খাংৰা মতমদা তে়া অমদি খুংশু খুংলায় পুদুনা চংলিবসি তে়া হায়বসি ইমা লৈমৱেল শিদ্‌বী মহাক্কী খুংশুনি, খুংশু অসিনা ইমা লৌহিনৱকই হায়ৰা তাবই। শৰৌইশিং লমকেৰু তুহেনবদগী গুৰুথোকই, য়োং থাংনা মফম অদুদী শেংদোক খোংতোকপদা শীজিলৈ। মৱম অসিনা শৰৌই খাংৰা মতমদা শেংনা ইয়া ফীনা কশিনৰা, অখিৰা ৰাউৰ ৰাত শীজিলৰা, হক্কী ঈশিং চাইশিনবনিচিৰা তৌবৌৱেইনবনি। শৰৌইশিংগী চাকথা পীৱগা ঐথোয়না নুংঙাইয়াইফৰা, খুঞ্জাউ লৈচাও নিজহৌগদবনি। ☛

অমসুং লেঙবীৱক্লিৰা খুদিংদা অনৌৰা লৈগাক্কী মীফম্মা ৰাৱেপ তবিদুনা, অইৰা ওইনা য়েত্‌ছেকপীৰো অমসুং লাউথোকপীৰো। হৌৱকফম্মা ঐথোয়দগী মমিন্‌ৰা মীনা থোনবিৰা অসি তুদা চাম্মদনৰা হোংনৱল্লসি হায়জৱি।

ৰাফম অমনা, কাংজৈবুং হায়গদবদা পোলোগ্ৰাউদ হায়দুনা চংনবী ওইনা মছং শিল্লিবগী লৈগাক্ৰ । ককথংত্ৰবদি লান্না অসুম চংত্ৰনি ‘শগোল কাংজৈ অমসুং কাংজৈবুং’ গী মৰী অদুগা মৰী লৈননা লস্মীংলোন্দা য়ুম্‌ফম ওইৰা পুৱাৰীগী মমিংদা ওত্‌ছোকপীবদা ঐথোয়গী শক্তমগী মশেক মঙালসু হেৱা শাফোঙলক্নি। অদুগা হায়জনীংৰা অমনা, মণিপুৰগী খুনফম খুদিংগী ‘কা